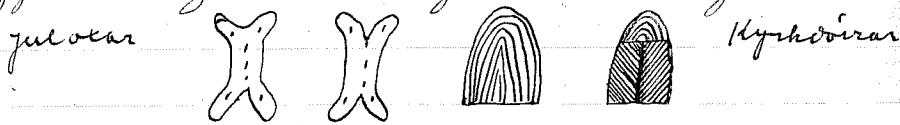

Mjönd.
Dagen
Åkerbo till Köping socken.

Antecknat av Edvin Hedman
Hällekuna Köping.

På hösten skedde alltid nöjläkt, ty det var ej vanligt att köra kött, utan man åt ofta salt kött. Stekbitarna gömdes till värren och räktes och åts ofta i ställets för sill, av salgen gjordes ljus, många gjorde fregrenljus som skulle brinna på julmorgonen. Anna med kanna "den 9 dec." skulle julölet vara bryggt, och när man brygger dricka bliver det alltid vort innan det blivit jäst. I vintern bakades bröd till julen, vilket kallades vortbröd, av samma deg bakades bullar åt barn. Dessa bröd kallades jultärar och kycklorrar. Av den deg och pepparkaksdeg bakades gubbar och julbockar.

Det var också vanligt att baka sura limpor till julen, vilka kallades surlimpor. Julaprons kvällen skulde alltid en så eller skäppja med lite havre tagas vilket hästarna skulle ha. Dessa skulle smaka alla sa bröd, vilket skulle läggas i havren, och litet bränvin och ett par glas dricka skulle hållas på och röras sedan skulle de ha fälfiken på julapronskvällen och det andra på julmorgonen, så att de skulle bliva yrka att springa "jultuben" när man skulle åka hem från julotta. Korna skulle också "ha smaka" av alla slag, och så skulle man strika i vänska örak all nu är det jul. När man skulle åka hem från julottan, skulle man "härras," och den som kom först hem, skulle bli fört med skörden nästa år. Och när man på julotta och skulle åka hem var det vanligt, att

vid kyrkan går ut och glöcka idag skakelstängerna i en hög, by förr var det vanligt att man hade lösa skaklar på städarna som gingo att häkta av var för sig, man kunde då få se en och annan komma åkande med en lång och en kort skakel.

Om annan sed är att aldrig gråla på jultdag för då shall man få full bykväder hela året. På julkvällen går man ofta med "julskommare," som hästar in i gårdarna. Dessa flåtas av halm med armar, ben, midja och huvud och shall föreställa en skomakare. När man gjort en julskommare, tager man med sig denna och går till en annan by och hästar in den genom dörren, sedan springer man undan så att man inte blir tagen. Blir den tagen som kommer med skommaren får han kaffe om han är hand annars sotar han i ansiktet ell bli fräntagen i mossa o.s.v. När det var slut på julen och "nytta brö," skulle man alltid ha någon limpia som skulle sparas till våren. När man börja plöja skulle dragaerna hava av limpian så att de bättre skulle orka draga plögen. Denna limpia förvarades i havrebingen.

Nyårsnatten shall alla vara uppe och vaka in nya året. Alla dörrar skola vara stängda och alla gardiner nerullade och lamporna skola vara släckta. En stund före klockan tolv shall det varas alldelers ljus, sedan klockan slagit tolv shall lamporna tändas och då kommer det nya året in och de gamla går ut. Det gamla året är en gammal person, som är riktigt utspröktad, och det nya året vanligast en ung flicka som kommer in. Sedan fortsatte det nya årets firande tills på morgonen.

Vid påsk får man "käppas." Då shall man springa ut till ett vist ställe och in tillbaka igen. Den som blir sist blir urkiften om det är på fettis-dagen. Kräklosten om det är dymmelansdagen. På den dagen skola alla spinnrockar vara gömda, så att inte dymmen^x skulle komma i den. Skärtorsdagen skulle alla syjäll stängas kl. 6. em. så att inte trollhärriarna kunde komma ner igenom storstenen när d' ikke till Blåkulla. Långlaken kallades den som blev sist i hägningen på långfredagen. På långfredagen shall man inte dricka mjölk för det blive bälter och svärd utav, och inte dricka dricka för det skulle man få svettas ut. Kalkstaken eller också skebstaken på lördagen. Paskläcka på påskdagen, och den som kom först upp han ska taga påskkrift och synning och vara ^{de} andra med det. Aggskäppa den som blev aggskräppa och bjuda på ^{na pungar} agg. Aggskräppa = som blev sist numera "käppas" man bara ur rängen.

p. o. pl. 2)

"Välborgsmårraftonen gjorde man upp stora eldar på högsta kullarona och bergen för att skrämma bort alla rovdjur och troll, som varo i skogarna innan man släppte kreaturen i vodagen efter. Man skulle då ha något varit ligga de på bröskelen ut djuren att kliva över, så att det skulle gå väl för dem."

Om bra år, att när man spinner lin shall första hårvan hängas över dörren och den som först kommer in shall man lägga märke till, för samma namn shall den karlen ha som bli flickans man.

x Vad dymmen var sistet int' af edman

(Anmärkning av P. Söderb

H
Om man finner ett helt rågkorn i en bröd
kaka shall man lägga det över dörren och sann
namn som den första örniga (= främmande) manne
skar har som kommer in, samma namn shall den
blivande maken eller första barnet ha.